

ОЦІНЮВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО КРЕАТИВНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Лисенко Л.Л.

*Чернігівський національний педагогічний
університет імені Т.Г. Шевченка
Україна*

EVALUATION THE CAPACITY FOR CREATIVE-INNOVATIVE ACTIVITY OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL CULTURE

Lysenko L.L.

*Chernihiv National T.G. Shevchenko
Pedagogical University
Ukraine*

АНОТАЦІЯ

У статті теоретично обґрунтовано структурні компоненти здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури – ціннісно-мотиваційний, змістовно-процесуальний, рефлексивний і особистісний. Визначено критерії й показники оцінювання даної здатності у студентів факультету фізичного виховання, які узагальнено визначаються сукупністю таких складових: інтерес до професії, мотиваційно-творча спрямованість особистості, особистісна пізнавальна активність, спрямованість на успіх, рівень знань, дослідницька компетентність, загально-педагогічна креативно-інноваційна здатність, діяльнісно-практична креативно-інноваційна здатність, адекватність самооцінки та коефіцієнт творчих можливостей. Встановлено та обґрунтовано рівні здатності до креативно-інноваційної діяльності (високий, середній, низький).

ABSTRACT

The article theoretically grounded structural components of the capacity for creative-innovative activity of future teachers of physical culture – the value-motivational, meaningful-proceeding, reflective and personal. The article determined criteria and indexes of evaluation this ability of the students Physical Training Faculty, which summarizes the set of the following components: interest in the profession, motivational and creative orientation of the individual, personal cognitive activity, focus on success, knowledge, research expertise, general teaching creative-innovative ability, active-practical creative-innovative ability, self adequacy ratio and creative possibilities. Established and justified the level of capacity for creative-innovative activity (high, medium, low).

Ключові слова: креативно-інноваційна діяльність, учитель, фізична культура, структура, компоненти, критерії, показники, рівні.

Keywords: creative-innovative activity, teacher, physical culture, structure, components, criteria, indicators, levels.

Постановка проблеми. Реформування всієї системи освіти, орієнтація на нову соціально-педагогічну парадигму, поширення інноваційних процесів у практичній педагогіці поглиблює протиріччя між: вимогами суспільства до особистості й професійної діяльності вчителя фізичної культури (вчитель, який здатний до креативно-інноваційної діяльності на основі компетентнісного підходу [8]) і наявним рівнем готовності сучасного випускника; між репродуктивною системою підготовки студентів і творчим характером їх професійної діяльності.

Ключовою залишається проблема підготовки учителя фізичної культури нового рівня свідомості, як творця фізичної культури особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вирішення означеної проблеми, на думку переважної більшості науковців (В. Г. Кремень, В. Андрущенко, В. Бондар, І. А. Зязюн, С. О. Сисоєва та інші) й педагогів-науковців у галузі фізичної культури (М. О. Носко, В. Г. Ареф'єв, Т. Ю. Круцевич, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, П. М. Огієнко,

М. М. Огієнко, Л. Л. Лисенко та інші) полягає в суттєвих змінах існуючої системи підготовки вчителя фізичної культури. Важливою тенденцією розвитку сучасної вищої школи виступає перехід від кваліфікаційного до компетентнісного підходу та зміна вектору з підготовки вчителя зі знанневого рівня на ерудовану творчу індивідуальність із гнучким розумом, зі швидкою реакцією на все нове, з розвинутими потребами подальшого пізнання та самостійної дії, творчими здібностями.

Проблемним питанням розвитку творчості та методикам її діагностування присвячі роботи Е. П. Ільїна, В. О. Моляко, С. О. Сисоєвої, М. О. Лазарева, В. А. Сластьоніна, Л. С. Подимової, які в наших дослідженнях покладені в основу теоретико-методологічного обґрунтування визначення критеріїв, показників і методів діагностування здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури.

Виокремлення невирішених раніше частин спільної проблеми. В умовах сучасного швидкозмінного світу, коли існує велика кількість інфор-

мації, актуалізується увага на розвитку власної креативності (позитивні девіації сприяють більш ефективній адаптації) [14, с.164]. Очевидно, що особливу вагу набуває проблема підготовки ефективного учителя фізичної культури здатного до креативно-інноваційної діяльності, яку ми розглядаємо, як здатність проектувати, конструювати і перетворювати окремі складові педагогічної діяльності, доцільно розробляти, моделювати засоби педагогічного впливу та ефективно застосовувати їх в практиці [8, 12].

Метою дослідження є визначення та обґрунтування критеріально-рівневого апарату і методів діагностування здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. В попередніх наших публікаціях [8, 9, 11, 12] загострюється увага на актуальності та перспективах формування у майбутніх учителів фізичної культури здатності до креативно-інноваційної діяльності та пошуку необхідних змін в їх підготовці, відповідно до зміщення акцентів освітньої парадигми в бік гуманізації та саморозвитку особистості. Креативно-інноваційну діяльність вчителя фізичної культури ми розглядаємо, як процес проектування педагогічних впливів та характер впровадження їх в практику [8].

Важливим положенням для нашого дослідження є чітке усвідомлення структури моделі творчої особистості, що дозволить обґрунтувати критеріально-рівневий апарат і методи діагностування здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури та вирішувати проблеми, пов'язані з творчим розвитком студента.

Оцінка результатів творчого розвитку особистості з позиції структурно-компонентного методу оцінювання дозволила С. О. Сисоевій обґрунтувати систему творчих якостей особистості, сукупність яких відображає творчі можливості: підсистема спрямованості; характерологічних особливостей особистості; творчих умінь; індивідуальних особливостей психічних процесів [14, с.159].

В дослідженнях С. М. Бегідової, які присвячені професійно-творчому розвитку особистості в процесі підготовки спеціаліста фізичної культури й спорту обґрунтовано такі структурні компоненти творчої особистості, як творче мислення, моторна творчість, професійно-педагогічна творчість, творчий саморозвиток й акмеологічна орієнтація [2].

Структурними компонентами інноваційної діяльності вчителя, на думку В. А. Сластьоніна і Л. С. Подимової, є мотивація інноваційної діяльності, креативність, операційні компоненти інноваційної діяльності й рефлексія [15].

С. М. Щеглова розглядає творчий потенціал студента, як інтегративну якість, що відображає наявність можливостей до розвитку творчої активності, пізнавальної самостійності й креативних здібностей [18].

Проблема різних основ розвитку творчості в праці вчителя порушена у науковій роботі О. В.

Тутолміна, де автор творчу компетентність визначає як інтегративну особистісну характеристику вчителя, в структуру якої входять психолого-педагогічні знання, загальнокультурна ерудиція, професійно-педагогічне мислення, спеціальні здібності і уміння, творча готовність, яка обумовлена комплексом творчо значущих особистісних якостей [16].

Характерними рисами педагога-інноватора, зазначено в роботі О. Д. Цедринського є: здатність до сприйняття нового; уміння конструктивно мислити й допускати багаточисельність рішень інноваційних задач; здатність до саморозвитку і самореалізації, до прогнозування інновацій для всіх учасників освітнього процесу. При цьому особистісними характеристиками визначено: креативність, оптимальність, самокритичність, толерантність, синергетичність, когнітивність [17].

Формування здатності до креативно-інноваційної діяльності студентів факультету фізичного виховання представляє собою процес кількісних і якісних змін їх особистісних характеристик, оволодіння прийомами творчої діяльності, формування творчих мотивів, креативного мислення в процесі продуктивної співтворчості викладача і студента в умовах гуманістичної суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

В наших дослідженнях ми розглядаємо поняття *здатність*, як властивість індивіда, яка визначає його можливість, спроможність до виконання певної діяльності [5, с. 135]. Здатність зумовлюється рівнем знань, здібностей, умінь, навичок, особистісними якостями (риси характеру й темпераменту, особливості емоційно-вольової сфери). Значну роль відіграють природні нахили людини, задатки. Тому здатність до креативно-інноваційної діяльності ми розглядаємо, як інтегративну характеристику особистості учителя фізичної культури, яка забезпечує йому успішність діяльності в типових і неординарних педагогічних умовах.

Аналізуючи та узагальнюючи досвід вищезазначених науковців щодо сутності структури творчої особистості можемо визначити наступні структурні компоненти здатності майбутніх учителів фізичної культури до креативно-інноваційної діяльності (ціннісно-мотиваційний, змістовно-процесуальний, рефлексивний, особистісний) й охарактеризувати їх зміст і підпорядкованість.

Ціннісно-мотиваційний компонент. Відображає ціннісне відношення до професії вчителя фізичної культури взагалі й зокрема, його творчої діяльності (інтереси, мотиви, потреби, установки на креативно-інноваційну діяльність).

Даний компонент виступає основою для структурування основних властивостей і якостей особистості творчого ефективного вчителя фізичної культури, виконує орієнтуючу (акмеологічна орієнтація, яка забезпечує особистості установку на професійне самовдосконалення, саморозвиток, педагогічну майстерність у відповідності з аксіологічними орієнтирами вчителя фізичної культури майбутнього [8]) й регулюючу функції в процесі

розвитку здатності до креативно-інноваційної діяльності.

Цей компонент охоплює мотивацію щодо здійснення креативно-інноваційної діяльності та цінності, якими керується майбутній фахівець у професійній діяльності. Характерним є мотиваційно-творча активність студента та її спрямованість до саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації своєї індивідуальності, стійкого пізнавального інтересу до вирішення професійних завдань (допитливість, зацікавленість, прагнення до творчих досягнень) і оволодіння професією.

Змістовно-процесуальний компонент. До нього належать знання, уміння та навички майбутніх учителів фізичної культури. Даний компонент є відображенням набутих студентами компетентностей для ефективного й творчого виконання професійних функцій учителя фізичної культури.

На нашу думку, студент має чітко усвідомлювати і реалізовувати предмет роботи вчителя фізичної культури – управління адаптивним функціонуванням організму учня в фізичному вихованні [9, 12], володіти методологією педагогічної творчості для досягнення високого рівня фізичної культури особистості.

Складовою даного компоненту також виступає інтелектуальна сфера студента (вміння проблемного учіння й наукового пошуку (бачення проблеми, її формулювання, пошук способів вирішення проблеми); здатність до вирішення педагогічних ситуацій; дослідницькі вміння та здатність застосовувати їх у сфері педагогічної діяльності тощо) у навчальній і навчально-професійній діяльності. Ми вважаємо важливим навчити студентів самостійно здобувати новизну знань і сформувані здатність реалізувати цю новизну знань в реальних технологіях.

Діяльнісно-практична складова відображає реалізацію здатності студента до креативно-інноваційної діяльності в реальних умовах фізичного виховання. Це дає змогу особистості свідомо й активно вступати в різні форми педагогічної дія-

льності та професійної взаємодії, задовольняти потреби в самореалізації та самоактуалізації, сприяти розвитку самовдосконалення та професійного становлення.

Рефлексивний компонент. Відображає самоаналіз і самооцінку власної діяльності (чи то власний освітній продукт студента, чи власна педагогічна ефективно-творча діяльність). А. В. Хуторський зазначає, що рефлексія є важливим компонентом інноваційної діяльності педагога, рефлексивна свідомість контролює процес побудови, реалізації інновацій, критично аналізує всі етапи діяльності.

Особистісний компонент. Відображає наявність професійно-значущих якостей для реалізації креативно-інноваційної діяльності учителя фізичної культури (любов до дітей, фізична здатність, науково-педагогічний світогляд, відповідальність, активна життєва позиція, комунікабельність, творчий підхід, емпатія, організаторські здібності, дослідницькі уміння тощо).

Основною особливістю творчої особистості є її креативність, як інтегративна якість психіки людини, яка забезпечує творчу активність особистості. В роботі [20] відокремлено такі основні параметри креативності, як оригінальність, гнучкість, спонтанна гнучкість. Модель креативності за [21] складається з трьох складовими: швидкість (продуктивність), гнучкість, оригінальність при цьому основним критерієм творчості є характеристики й процеси, що активізують творчу продуктивність. Одним з варіантів визначення креативності є здатність породжувати оригінальні ідеї в умовах вирішення або порушення нових проблем [19].

Спираючись на методологічні засади творчого розвитку особистості й педагогічної творчості [4, 6, 7, 10, 14, 15], відповідно до змісту структурних компонентів здатності майбутніх учителів фізичної культури до креативно-інноваційної діяльності визначено такі критерії й показники діагностування, які комплексно відображають рівень розвитку даної здатності (таблиця 1).

Таблиця 1

Характеристика критеріїв і показників оцінювання здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури

Критерій	Показник	Методи діагностики
Ціннісно-мотиваційний компонент		
Аксіологічний	Усвідомлення цінності вибору професії вчителя фізичної культури та пріоритетних якостей вчителя фізичної культури майбутнього.	Спостереження; співбесіда; оцінка власних освітніх продуктів (ВОП) студентів на тему: «Яким має бути сучасний учитель фізичної культури?», опитувальник визначення мотивів вибору професії вчителя та ціннісного уявлення про предмет роботи [13, с.45].
	Адекватне уявлення про професію вчителя фізичної культури.	
	Ціннісне відношення до творчої діяльності вчителя фізичної культури (мотиваційно-творча спрямованість особистості).	Аналіз студентських проектів («Учитель майбутнього». «Що допоможе мені бути ефективним і творчим учителем фізичної культури?»); тест «Установка на майбутню професію» [13]; карта педагогічної оцінки і самооцінки здібностей студента до інноваційної діяльності [15, с.115]; спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Мотиваційний	Спрямованість на досягнення успіху (мотивація успіху).	Діагностика особистості на мотивацію до успіху (Т. Елерс).
	Особистісна пізнавальна активність.	Методика оцінки пізнавальної активності студентів вузів фізичної культури (Ю.Ю. Жуков); тест-опитувальник спрямованості навчальної мотивації; методика визначення пізнавальних мотивів [13].
Змістовно-процесуальний компонент		
Компетентнісний	Якість знань необхідних для компетентного й творчого виконання професійних функцій учителя фізичної культури.	Комплексний тест на перевірку рівня залишкових знань студентів з циклу природничої та професійно-прикладної підготовки, спостереження.
Дослідницький	Володіння дослідницькими вміннями	Діагностування засобами аналізу курсових робіт з ТіМФВ та дипломних проектів освітнього рівня «бакалавр», «спеціаліст», «магістр»; тест «Володіння дослідницькими вміннями» (Е. Муравйов, А. Богоявленська); спостереження.
Діяльнісно-практичний	Загально-педагогічна креативно-інноваційна здатність.	Діагностування засобами аналізу вирішення студентами педагогічних ситуацій [13]; діагностування засобами аналізу проведення студентами уроків фізичної культури, розробок власних освітніх продуктів (під час семінарських, лекційних занять, наукових конференцій, в рамках підготовки до конкурсу студентських наукових робіт тощо); спостереження.
	Здатність до реалізації новизни здобутих знань в реальних технологіях (діялісно-практична креативно-інноваційна здатність).	Карта педагогічної оцінки і самооцінки здібностей студента до інноваційної діяльності [15, с.115]; діагностування засобами аналізу проведення студентами уроків фізичної культури, розробок власних освітніх продуктів (під час семінарських, лекційних занять, наукових конференцій, в рамках підготовки до конкурсу студентських наукових робіт тощо); спостереження.
Рефлексивний компонент		
Оцінювальний	Адекватність самооцінки.	Діагностування засобами аналізу власних освітніх продуктів студентів та проходження педагогічної практики; карта педагогічної оцінки і самооцінки здібностей студента до інноваційної діяльності [15]; індивідуальна карта вивчення рівня сформованості творчих можливостей студента [14, с.176].
Особистісний компонент		
Креативно-особистісний	Рівень прояву творчих можливостей.	Індивідуальна карта вивчення рівня сформованості творчих можливостей студента [14, с.176].
	Здібності учителя до інноваційної діяльності.	Карта педагогічної оцінки і самооцінки здібностей студента до інноваційної діяльності [15, с.115].
	Творчий потенціал.	Опитувальник для вивчення своїх особистісних якостей [6].
	Рівень креативності.	Опитувальник для визначення рівня креативності [6].
	«Гнучкість мислення».	Методика А.С. Лачинса «Гнучкість мислення» [6].
	Рівень інтуїції.	Тест «Сила інтуїції» [6]
	Та інші.	

Тісний взаємозв'язок структурних компонентів характеризує здатність до креативно-інноваційної діяльності як системну якість. Цілісність функціонування даної здатності підтверджується взаємовпливом структурних компонентів і, відповідно, їх складових.

Узагальнена оцінка здатності до креативно-інноваційної діяльності, в наших дослідженнях, визначається сукупністю складових: інтерес до професії, мотиваційно-творча спрямованість осо-

бистості, особистісна пізнавальна активність, спрямованість на успіх (ціннісно-мотиваційний компонент); рівень знань, дослідницька компетентність, загально-педагогічна креативно-інноваційна здатність, діялісно-практична креативно-інноваційна здатність (змістовно-процесуальний компонент); адекватність самооцінки (рефлексивний компонент); коефіцієнт творчих можливостей (особистісний компонент). При

цьому однією з умов якісного діагностування, на наш погляд, є контроль за іншими показниками.

Відповідно до критеріїв і показників було гіпотетично визначено рівні здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури (таблиця 2).

Спірним питанням в обґрунтованій нами системі критеріїв визначення здатності до креативно-інноваційної діяльності є оцінка особистісного компоненту. Ми виділяємо лише один критерій, як провідний – здатність до творчості. Однак у ціліс-

ній людській особистості креативність, її рівень, структура й особливості тісно взаємопов'язані з іншими аспектами людської індивідуальності – особистісними рисами, специфікою пізнавальних процесів.

Складність структури більшості здібностей визначає індивідуальний стиль діяльності кожної особистості, який складається у процесі взаємодії мислительних стратегій людини і характеристик діяльності [10].

Таблиця 2

Рівні сформованості здатності до креативно-інноваційної діяльності майбутніх учителів фізичної культури

Рівні сформованості		
Високий	Середній	Низький
Ціннісно-мотиваційний компонент		
Студенти зацікавлено відносяться до професії вчителя фізичної культури в цілому і до креативно-інноваційної діяльності взагалі, вважаючи це важливим для свого майбутнього; мають ціннісну орієнтацію на самореалізацію, саморозвиток, прагнення до творчості й успіху; достатньо вираженою є стійкість особистісної надситуативної активності та достатньо високий рівень мотивації до успіху.	Наявність у студентів вираженої мотивації до виконання професійних функцій учителя фізичної культури; недостатня сформованість структури здатності до креативно-інноваційної діяльності й середній рівень мотивовано-творчої спрямованості, інтересу до пошуку нестандартних рішень (проявляється епізодично, в залежності від складності задач); недостатньо виражена особистісна пізнавальна активність та середній рівень мотивації до успіху.	Відсутність у студентів вираженої мотивації до виконання професійних функцій учителя фізичної культури; недостатня сформованість структури здатності до креативно-інноваційної діяльності й низький рівень мотивовано-творчої спрямованості, відсутність інтересу до пошуку нестандартних рішень; відмічається стимульована активність та низький рівень мотивації до успіху.
Змістовно-процесуальний компонент		
Студенти мають достатній рівень знань для забезпечення креативно-інноваційної діяльності (уміють інтегрувати знання з різних дисциплін). Мають високий рівень сформованості дослідницьких умінь (уміння самостійно аналізувати проблеми пов'язані з предметом роботи вчителя фізичної культури; розробляти діагностичний інструментарій та використовувати його на практиці; творчо ставляться до науково-дослідної роботи, без якої не уявляють собі професію майбутнього вчителя; здатність генерувати ідеї, висувати гіпотези). Уміють швидко, самостійно, оригінально осмислювати і вирішувати педагогічні задачі і ситуації, знаходити та впроваджувати ефективні оригінальні прийоми щодо формування фізичної культури особистості. Вдало моделюють педагогічні впливи, передбачають наслідки педагогічного процесу, прогнозують шляхи виправлення недоліків. Можуть досить легко доцільно імпровізувати відповідно до педа-	Студенти мають середній рівень знань для забезпечення креативно-інноваційної діяльності (мають знання, але вони не системні). Мають середній рівень сформованості дослідницьких умінь (дослідницьку діяльність можуть здійснювати, але потребують допомоги викладача; не мають чіткої усвідомленості у значенні дослідницької складової в професії вчителя фізичної культури). Студенти даного рівня можуть самостійно осмислювати і вирішувати різні проблемні питання в майбутній професії, але не завжди оригінально. Вміють творчо використовувати існуючі технології, інновації, підходи тощо. Можуть пропонувати власні пропозиції щодо методики організації і проведення уроку фізичної культури (творчі	Студенти мають низький рівень знань для забезпечення креативно-інноваційної діяльності. Студенти виявляють байдуже ставлення до науково-дослідної роботи (вони не вміють окреслити конкретний предмет діагностики, розробити діагностичний інструментарій дослідження; дослідницьку діяльність можуть здійснювати лише під суворим впливом викладача). Студенти даного рівня можуть вирішувати педагогічні ситуації за допомогою викладача, не відмічаються оригінальністю. Під час проведення уроку фізичної культури чи в процесі розробки певного проекту дотримуються лише традиційних підходів, не відходять від шаблону, стереотипу.

гогічної ситуації, мають інтерес до пошуку нестандартних рішень і створенню нових творчих продуктів (теоретичних розробок, педагогічних технологій, доцільних педагогічних впливів тощо). Вміння створювати авторські технології.	підходи в розробці власних проєктів), які ґрунтуються на досвіді інших (за аналогією).	
Рефлексивний компонент		
Студенти мають адекватну самооцінку власної діяльності (власних освітніх продуктів, результатів педагогічної практики, власної здатності до КІД, рівня творчих можливостей)	Неадекватна самооцінка власної діяльності	Занижена самооцінка власної діяльності
Особистісний компонент		
Коефіцієнт творчих можливостей високий, вказує на яскраво виражений творчий потенціал в різних видах діяльності (пізнавальній, дослідницькій, педагогічній) Яскрава, багата уява і фантазія, кмітливий, гнучке мислення.	Коефіцієнт творчих можливостей середній, творчі здібності проявляються лише в окремих видах діяльності.	Коефіцієнт творчих можливостей низький, творчі здібності виражені слабо.

Визначені структурні компоненти та показники оцінювання здатності до творчості є досить інформативні й аргументовані поширеним використанням в наукових працях багатьох авторів [4, 6, 10, 14, 15].

В процесі психічної діяльності людини під час порушення чи недоліків певних елементів в структурі здібностей виявляється загальна закономірність компенсаторних можливостей психічної діяльності людини. Враховуючи цю закономірність творчої діяльності вчителя фізичної культури можна стверджувати, що успіх в діяльності буде залежити від багатьох можливих комбінацій показників. Слід зважати на те, що існує взаємозв'язок здібностей та життєвої позиції особистості, її нахилами, які виступають як потреба постійно та неухильно займатись певною діяльністю. Нахили особистості можуть розкриватись в формуванні стійкого інтересу як дієвому факторі досягнення високих результатів продуктивної діяльності.

На прояв і розвиток творчих здібностей впливають ідейна спрямованість, переконання, морально-вихована воля, захопленість, пристрасне відношення до діяльності, працелюбство, працездатність. Вони є не тільки умовами розвитку здібностей, але й можуть створювати можливість для компенсування в них недоліків в здібностях та виступають додатковими ресурсами особистості, що слід використовувати для досягнення здатності до креативно-інноваційної діяльності у майбутніх учителів фізичної культури.

Кількісні і якісні характеристики здібностей повинні застосовуватися у вивченні особистості в діяльності і в процесі її розвитку [10, 14].

Відомо, що психофізіологічною основою креативних здібностей є характер розвитку психічних процесів та особливості вищої нервової діяльності людини. Матеріальною основою здібностей є за-

датки – вроджені морфологічні і функціональні особливості мозку людини [10].

Здібності є відображенням складного взаємозв'язку історичних, соціальних і індивідуальних умов розвитку людини. Здібності формуються і проявляються в діяльності (знання, уміння, навички – як компонентів діяльності). Здібності можуть бути спеціальні і загальні на рівні обдарованості. У розвитку здібностей, на наш погляд, слід постійно підтримувати взаємозв'язок природного і набутого (здатки і перспектива розвитку здібностей та здатностей) за допомогою адекватних, цілеспрямованих методик, технологій, педагогічних систем тощо.

Обдарованість, талановитість і геніальність, як прояв здібностей не можливе без постійної праці над собою в певній діяльності. Очевидно, успіх в розвитку здібностей забезпечить становлення необхідної здатності до творчої і ефективної роботи вчителя фізичної культури.

Розглянуті питання в однаковій мірі відносяться до формування вчителя взагалі, так і вчителя фізичної культури, зокрема. Наше бачення аргументується проведеними дослідженнями багатьох авторів [14, 17, 18]. Здатність до креативно-інноваційної діяльності, ми розглядаємо, як поєднання взаємозаміщення взаємопроникнення вроджених, стохастичних, спеціально набутих креативних здібностей особистості у відповідності до вимог професіограми [9].

Нас цікавить перш за все розвиток творчих педагогічних здібностей відповідно до структури педагогічної діяльності, де сформована здатність до креативно-інноваційної діяльності органічно вплітається у формування педагогічної майстерності та педагогічної техніки.

Висновки і пропозиції. Нове осмислення задач підготовки вчителя фізичної культури (крім професійного потенціалу, особливу значущість

набуває здібність вирішувати нестандартні, творчі задачі) вимагає посилення творчої складової освітнього процесу на факультетах фізичного виховання.

Визначена структура здатності до креативно-інноваційної діяльності та обґрунтована критеріально-рівнева система оцінювання креативно-інноваційної здатності у студентів є компонентами навчально-методичної системи підготовки самобутного, творчого, ефективного вчителя. Дана система, на нашу думку, має спиратись на застосування різноманітних підходів в організації і проведенні навчального процесу, зокрема: аксіологічного, акмеологічного, світоглядного, компетентісного, вибірково-варіативного, евристичного, креативного [7, 9, 11, 12, 17]. Реалізація цих підходів в сукупності сприятиме сформованості у студентів здатності до креативно-інноваційної діяльності та взагалі, забезпеченню досягнення ними педагогічної майстерності.

Перспективою подальших розвідок є розгляд низки проблем, вирішення яких буде сприяти підвищенню рівня креативно-інноваційної здатності студентів, а саме обґрунтування авторської методики формування даної здатності у майбутніх учителів фізичної культури з використанням моделювання різноманітних дидактичних умов діяльності.

Література

1. Андрущенко В., Бондар В. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів ХХІ століття // Вища освіта України. – 2009. – № 4. – С. 17-22.
2. Бегидова С. Н. Теория и практика профессионально-творческого развития личности в процессе подготовки специалиста физической культуры и спорта: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01, 13.00.04. – Майкоп, 2001. – 439 с.
3. Біла книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. – К., 2009. – 376 с.
4. Богоявленская Д.Б. Психология творческих способностей: учеб.пособие для высших учеб.заведений. – М.: Издательство «Академия», 2002. – 320 с.
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
6. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности. – СПб.: Питер, 2009. – 448с.
7. Лазарев М. О. Творчість як родова властивість людини і основа педагогічної діяльності [Текст] // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [ред. кол.: А. А. Сбруева, О. В. Єременко, О. В. Михайличенко та ін.]. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2011. – № 3 (13). – С. 93-105.
8. Лисенко Л. Л. Перспективи формування у майбутніх вчителів фізичної культури здатності до креативно-інноваційної діяльності // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 / За ред. Г.

М. Арзютова. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013, Том 1. – Випуск 7 (33). – С. 467-472.

9. Лысенко Л. Л. Удосконалення дидактичного забезпечення підготовки майбутніх учителів фізичної культури в аспекті розвитку здатності до креативно-інноваційної діяльності // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка [текст] Випуск 112 / ЧНПУ імені Т.Г. Шевченка; гол. ред. Носко М.О. – Чернігів: ЧНПУ, 2013. (Серія: педагогічні науки) – С. 164-168.

10. Моляко В. О., Музыка О. Л. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. – Житомир: Вид-во Рута, 2006. – 320 с.

11. Носко Н. А., Огиенко Н. Н., Лысенко Л. Л. К вопросу о проблеме креативно-инновационной подготовки будущего специалиста по физической культуре // Пути повышения качества профессиональной подготовки педагога: материалы Международной науч.-практ. конф. г. Мозырь, 29-30 марта 2012 г. – Мозырь: УО МГПУ им. И. П. Шамякина, 2012. – С. 77-78.

12. Огієнко М. М., Лисенко Л. Л., Огієнко П. М. Фактори, які обумовлюють креативно-евристичне мислення і його розвиток у системі професійної підготовки фахівців в галузі фізичної культури і спорту // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка [текст]. Вип. 98, Т.1. – Чернігів: ЧНПУ, 2012. – С. 111-116.

13. Орлов А. А., Агафонова А. С. Введение в педагогическую деятельность: Практикум: учебно-методическое пособие для студ.высш.пед.учеб.заведений. – М.: Издательский цент «Академия», 2004. – 256 с.

14. Сисоева С. О. Творчий розвиток фахівців в умовах магістратури: монографія. – К.: ТОВ Видавниче підприємство «Едельвейс», 2014. – 404 с.

15. Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. – 224 с.

16. Тутолмин А. В. Формирование профессионально-творческой компетентности студента-педагога. – Глазов : Изд-во Глазов. гос. пед. ин-та, 2006. – 256 с.

17. Цедринский А. Д. Инновационно-креативная подготовка педагога в динамике его профессионального становления: автореф. дис... д-ра пед. наук: 13.00.08 – теория и методика профессионального образования. – Краснодар, 2009. – 47с

18. Щеглова С. Н. Педагогические условия развития творческого потенциала студентов младших курсов педагогического вуза : автореф... канд.пед.наук: 13.00.01 – общая педагогика, история педагогики и образования. – Москва, 2006. – 22 с.

19. Barron F. Creative person and creative process. – Ibid., 1976. – Vol.10. – № 3. – P. 165 – 169.

20. Guilford J. P. New frontiers of testing in the discovery and development of human talent // Seventh Annual Western Regional Conference on Testing Problems. – Los Angeles, 1958.

21. Torrance E. P. The Search for Satori and Creativity. – Buffalo N.Y.: Creative Education Foundation, 1979.